

MALARSTWO ŚWIATOWE

WORLD PAINTING

Eugène Delacroix

BOSZ
art

Olszanica 2023

Wydanie pierwsze / First edition

ISBN 978-83-7576-702-5

Printed in Poland

Wydawnictwo BoSz

BoSz Szymanik i wspólnicy spółka jawna

38-722 Olszanica 311

Biuro/Office: ul. Przemysłowa 14, 38-600 Lesko

tel. +48 13 469 90 00

fax +48 13 469 61 88

biuro@bosz.com.pl

www.bosz.com.pl

MALARSTWO ŚWIATOWE

WORLD PAINTING

Eugène Delacroix

Ferdinand Victor Eugène

Delacroix przyszedł na świat jako czwarte dziecko w rodzinie ustosunkowanego prawnika, ministra spraw zagranicznych, deputowanego, ambasadora i prefekta Charlesa – François Delacroix. Otrzymał staranne, typowe dla młodzieńców swojej sfery wykształcenie – w Lycée Impérial uczył się greki i łaciny, poznawał literaturę klasyczną i francuską: pisma Racine'a, Corneille'a i Voltaire'a. Naukę malarstwa rozpoczął w 1815 roku w pracowni Pierre'a-Narcisse'a Guérina. Tam zaprzyjaźnił się z Théodore'em Géricaultem, malarzem, z którym dzielił upodobania do stosowania mocnego światłocienia i budowania płaszczyzny płótna, polegającej na jego umiejętnym kontrastowaniu. Malarstwo kolegi bywało także inspiracją do podejmowanych przez artystę tematów. Utrzymuje się, że *Masakra na Chios* powstała jako odpowiedź Delacroix na *Oficera szaserów podczas ataku* autorstwa Géricaulta. Istotnie, w podręcznikach płótna te powinny być reprodukowane koło siebie, jako awers i rewers tego samego zjawiska – militarnych sukcesów wojskowych, za którymi stoi nędza cywilów.

Przez krótki czas Delacroix kontynuował naukę malarstwa w paryskiej École des Beaux-Arts (Szkole Sztuk Pięknych), ale neoklasyczne zasady uczelni, oddające prymat rysunkowy nad kolorem i tematom klasycznym nad współczesnymi, nie odpowiadały temperamentowi malarza. Zdecydowanie bardziej inspirujące dla artysty okazały się podróże. W pierwszą z nich udał się do Anglii wiosną 1825 roku, gdzie zachwyciły go dzieła Shakespeare'a – wątki i postacie ze sztuk wywarły na nim wrażenie silne do tego stopnia,

że w tematach swoich prac powracał do nich po wielokroć i przez całe życie. Ważniejszą podróżą okazała się jednak ta do Maroka w 1832 roku. Kilkumiesięczny wyjazd, podczas którego zwiedził także Algierię i południowy region Hiszpanii – Andaluzję, zaowocował licznymi szkicami detali broni i ubioru, wykorzystywanymi potem przez artystę we wszystkich dziełach ilustrujących życie i historię Maghrebu. Warto odnotować, że w ten sposób Delacroix stał się pierwszym z europejskich malarzy malujących Orient na podstawie natury, choć oczywiście tematy orientalne pojawiały się w jego twórczości na długo przed tą podróżą.

Delacroix misję swoją rozumiał jako ilustratora, ale i komentatora bieżących wydarzeń politycznych. Nie bez wpływu na takie stanowisko artysty pozostawała zapewne przyjaźń, która łączyła go z czołowym przedstawicielem francuskiego romantyzmu w literaturze i polityce, Victorem Hugo, a także kwestia odnalezienia swojego miejsca w gronie współczesnych mu malarzy – spośród nich największym rywalem pozostawał Jean – Auguste – Dominique Ingres, na wskroś klasyczny, linearny i statyczny. Pierwszym z obrazów o tematyce politycznej była wspomniana wcześniej *Masakra na Chios*, kolejnym *Grecja na ruinach Missolonghi*, oba dotyczące ciągnącej się od 1821 roku wojny o niepodległość Grecji, oba źle przyjęte przez krytykę.

Rewolucja lipcowa, która wyniosła na tron Ludwika Filipa Orleańskiego I, odwoływała się do idei demokratycznych i liberalnych. Wydarzenia z końca lipca 1830 roku Delacroix alegorycznie przedstawił na wielkim płótnie *Wolność wiodąca lud na barykady*. Tym razem nikt nie miał wątpliwości, że to dzieło ważne i niosące ze sobą ogromną moc oddziaływania, obawiano się nawet, że mogłoby zachęcać do dalszych

zamieszek i tumultów. Po premierze obraz pozostawał zamknięty w magazynach Szkoły Sztuk Pięknych, udostępniono go publicznie ponownie dopiero w 1855 roku, na stałe do kolekcji Luwru wszedł jednak blisko dwadzieścia lat później, w 1874. Dyskusje o to, kogo można rozpoznać w alegorycznych postaciach sceny, rozpały salony i ulice Paryża. Powszechnie jest przekonanie, że przedstawione na płótnie waleczne dziecko stanowiło impuls do stworzenia postaci Gavroche'a w *Nędznikach* Victora Hugo.

Malowanie obrazów o politycznym charakterze, dynamicznej kompozycji i niezwyklej kolorystyce zajmowało tylko część aktywności zawodowej malarza. Tworzył także portrety i martwe natury, często posługiwał się akwarelą. Delacroix bardzo interesowała również rodząca się fotografia – był członkiem Towarzystwa Heliograficznego, choć na tej płaszczyźnie pozostawał zaledwie teoretykiem. Nie postrzegał fotografii jako nowej dziedziny sztuki, tylko jako nowocześniejsze medium do tworzenia szkiców i studiów wykorzystywanych później w kompozycjach malarskich. Podstawą ekonomicznej egzystencji malarza pozostawały duże realizacje publiczne i prywatne – w taki sposób dekoracje zyskały sale w Pałacu Burbonów, czytelnia biblioteki w Pałacu Luksemburskim, sala w Hôtel de Ville, jedna z sal wystawienniczych Luwru czy kaplica w kościele Saint-Sulpice. Prace powierzane artyście wykonywane były albo bezpośrednio na tynku przy użyciu farb olejnych i wosku lub *en grisaille* w technice monochromatycznej, albo też klasycznie, na płótnie dokładnie wpisującym się w płyciny ścian.

Swoboda malarska Delacroix, niezwyklej kolorystyka i dynamiczne ujęcia wniosły nowego ducha w klasycyzujące

malarstwo francuskie – stworzyły modę na uwalnianie emocji spiętych dotychczas ciasnym gorsetem akademickiej formy. Powściągliwość, uważana za przejaw wytworności i elegancji, ustępować zaczęła żywiołowemu przeżywaniu. Ten romantyczny powiew wytyczył nową ścieżkę, na końcu której kilkadziesiąt lat później mógł zrodzić się impresjonizm.

Agnieszka Widacka-Bisaga – historyk sztuki, doktor nauk humanistycznych. Od 2006 roku pracownik Muzeum Narodowego w Krakowie, od 2017 roku pracownik Muzeum Książąt Czartoryskich.

Scena biblijna

Biblical Scene

XIX wiek / century

olej na płótnie / oil on canvas

62 × 100 cm

Święty Jerzy zabijający smoka

St George Fighting the Dragon

1847

olej na płótnie / oil on canvas

28 × 36 cm

Medea

Medea

1838

olej na płótnie / oil on canvas

260 × 165 cm

Lew i kajman

Lion and Caiman

1855

olej na desce / oil on board

32 x 42 cm

Lew i dzik

Lion and Boar

1853

olej na płótnie / oil on canvas

46,5 x 56,5 cm

Lwica gotowa do skoku

Lioness Preparing to Pounce

1863

olej na płótnie / oil on canvas

29,5 x 39 cm

Portret Fryderyka Chopina
Portrait of Frédéric Chopin
1838
olej na płótnie / oil on canvas
46 × 38 cm

Portret George Sand

Portrait of George Sand

1834

olej na desce / oil on board

27,2 × 21,5 cm

Przeprawa przez bród w Maroku
Moroccan Horseman Crossing a Ford
1858
olej na płótnie / oil on canvas
60 x 73 cm

Rebeka porwana przez Templariuszy

*Rebecca Abducted by the Templar,
Sir Brian de Bois-Guilbert*

1858

olej na płótnie / oil on canvas

105 × 81,5 cm

Delacroix's free style of painting, his unusual colours and dynamic angles brought a new spirit to classically influenced French painting; they created a fashion for releasing emotions constrained by the hitherto tight corset of academic form. Restraint, considered a manifestation of sophistication and elegance, began to give way to a lively expression. This Romantic breeze marked a new direction which, decades later, may have been the impetus for the birth of Impressionism.

Swoboda malarska Delacroix, niezwykła kolorystyka i dynamiczne ujęcia wniosły nowego ducha w klasycyzujące malarstwo francuskie – stworzyły modę na uwalnianie emocji spiętych dotychczas ciasnym gorsetem akademickiej formy. Powściągliwość, uważana za przejaw wytworności i elegancji, ustępować zaczęła żywiołowemu przeżywaniu. Ten romantyczny powiew wytyczył nową ścieżkę, na końcu której kilkadziesiąt lat później mógł zrodzić się impresjonizm.